

Lesní škola Protos 2019

Absolventská práce na téma:

Jak začít s duchovním programem v našem oddíle

Klára Švíková – Sloneček

Úvod

Co je cílem mé práce?

Tato práce je určena především oddílu Lišky Jihlava, který vedu. Jedná se o průvodce, který vysvětlí, proč bychom se měli duchovním programem zabývat, co to vyžaduje od samotných vedoucích, jak vytvořit duchovní program. Součástí práce bude i nápadník programů a her, které se dají pro rozvoj duchovního života našich svěřenců použít.

Jak to vypadá s duchovním programem v našem oddíle

Než začnu s teoretickou částí práce, ráda bych popsala situaci v našem oddíle, protože pro něj je práce určena. Náš oddíl má cca. 50 členek, z toho 11 aktivních vedoucích. Oddíl je věkově smíšený, máme světlušky, skautky, RS a v roce 2019 nově benjamínky. Jsme oddíl bez duchovního zaměření ve středisku, kde žádný oddíl nemá duchovní zaměření. Jen málo dětí a vedoucích se hlásí k nějakému náboženství (z dětí cca 5, z vedoucích jenom vůdkyně - já). Vedoucí jsou v naprosté většině případů dětem dobrým vzorem, mimo skaut má ale každá svůj život. Kdybych měla zhodnotit silné stránky našeho oddílu dotýkající se duchovní výchovy, tak jsme doslova expertky na rituály, které dokážou zprostředkovat silný duchovní zážitek (slibové rituály, získání šátku, přechody mezi věkovými kategoriemi). Prostor pro zlepšení vidím naopak v práci se slibem a zákonem. Pokud s ním pracujeme, je to nárazové (často před samotným slibem). Nepracujeme s dětmi, které již slib mají. Nemáme žádnou ucelenou vizi, kam v této oblasti chceme oddíl posunout. Vychází to podle mého názoru z toho, že neumíme dělat duchovní programy. Nemáme nastudovány myšlenkové základy skautingu a nemáme je propojeny s vlastní zkušeností se skautingem. Abych to ilustrovala: Ač se my, vedoucí, chováme intuitivně v souladu se skautskými zákony a se slibem, při vysvětlování dětem, co znamená „Skaut je pravdomluvný“, padne většinou pouze vysvětlení, že skaut nelže.

Metodik o duchovním životě a programu bylo napsáno hodně, cílem této práce je proto (spíš než přinést nový revoluční pohled) zažehnutí zájmu vedoucích o práci na této oblasti v našem oddíle.

Část 1: O co jde v duchovní výchově?

Co je to duchovní výchova?

Většině našich vedoucích se při vyslovení věty: „Měly bychom udělat duchovní program“ zjeví vlasy na hlavě. I mně jako vůdkyni. Je to hlavně proto, že žádná z nás pořádně neví, co to ten duchovní program je. Spíše se jim vybaví něco náboženského, spojeného s církví, Bohem a kostelem, což není dobrá výchozí situace, když se většina našeho oddílu k žádnému náboženství nehlásí.

Dlouho jsem přemýšlela, jak bych vám mohla přiblížit, co je duchovní program, abyste neměly pocit, že mluvím o něčem, co je pro vás cizí (i kvůli tomu, že jsem praktikující katolík a žádná z vás se ke konkrétnímu náboženství nehlásí).. Přesto jsem docela hluboce přesvědčena, že nám všem jde v životě o velmi podobné věci. Proto jsme vedoucími v oddíle a proto se snažíme stále někam posouvat. A pak jsem narazila při čtení metodiky od Fíny z LŠ Protos na to, co mi při vysvětlování chybělo. Dovolím si to tady citovat:

„...Postupně jsme v oddíle začaly duchovně zaměřené programy svěřovat i nemšicím (tzn. holkám, které nechodí v neděli na mši). Bránily se, nevěřily si, myslely si, že to je příliš těžký úkol. Duchovním programům, tj. programům, které mají cíleně podpořit duchovní život, jsme přestaly říkat „duchovní“ a překřtily jsme je na programy „hodnotové“. Program jsme přestaly svěřovat jednotlivcům, ale menším skupinkám. A najednou to začalo fungovat, najednou se ukázalo, že to jde. Nemšice se ve skupince těch, kdo program připravují, začaly bavit o svých hodnotách, rozhovor dal vzniknout nápadu a program byl na světě...“

Proč to tady tedy cituji? Protože mám dojem, že se může stát, že se vzájemně nepochopíme. Pojem duchovní program stále může v některých z vás vyvolávat pocit, který vás rozhodně nebude motivovat k přípravě takového programu. Pokud ale překřtíme duchovní programy na programy „hodnotové“, máme vyhráno. Jsem si jistá, že se všechny shodneme na tom, že jedním z největších úkolů skautingu v dnešní době je naše svěřence vychovávat k rozvoji a utužování vlastních hodnot. O jaké hodnoty se jedná, je věc druhá, ale v tom nám dost pomůžou myšlenkové základy skautingu (ke kterým se ještě dostaneme).

*Mám tedy návrh: pokud vám jde výraz „duchovní program“ proti srsti z jakéhokoliv důvodu, říkejme tomu „hodnotový program“. **Nezapomínejte ale, že duchovní výchova je především o hledání smyslu svého života, cestě za takovým smyslem a o štěstí, která tato cesta přináší.***

Duchovní (hodnotová) výchova učí a osvojuje nemateriální hodnoty, které skaut přijímá během života. Jde o hodnoty nehmotné, přesahující, proto tedy duchovní výchova. Tyto hodnoty jsou zakotveny ve skautském slibu a zákonu.

Skautský slib a zákon zase vychází ze tří skautských principů, což jsou jakési hranice či mantinely, které ponechávají svobodu pohybu a zároveň ukazují, co skautingem je a co už skautingem není. Tyto tři principy jsou:

1) Povinnost* k sobě

2) Povinnost* k bližním

3) Povinnost* k Nejvyšší Pravdě a Lásce/Povinnost k Bohu

Přemýšlejte nad slovem povinnost. V tomto případě nejde o povinnost, jejíž splnění po nás někdo vyžaduje (jako např. povinnosti školní nebo pracovní). R.B.Powell slovo „duty“ převzal z rytířských řádů, kde se jedná o vznešenou povinnost plynoucí z toho, že rytíř **dobrovolně přijal určité hodnoty a zavázal se je naplňovat.*

Každý náš čin, každé naše rozhodnutí a každý náš program pro děti by měl být v souladu s těmito principy, pokud chceme mluvit o skautském programu. Tyto pilíře skautingu jsou hranicemi, která odlišuje skauting od ostatních volnočasových aktivit, protože vedou k rozvoji osobnosti.

Proč dělat duchovní/hodnotové programy?

Použiji zde krásnou myšlenku z práce C. Jane pro ČLK Rozrazil:

Duchovní výchova je jedinečná v tom, že pomáhá léčit příčiny, a nikoli následky všemožných dětských neduhů. Můžeme buď úzkostlivě sledovat, zda děti hrají fér či zda si nedělají naschvály, a nepřístojnosti trestat, a nebo jim pomoci přijít na to, že hrát fér a chovat se přátelsky vůči ostatním je ta nejlepší věc na světě, protože si tak zachovají čisté svědomí.

Duchovní (hodnotová) výchova nám pomáhá osvojit si morální zásady a hodnoty zakotvené ve slibu a zákonu, abychom je pak mohli žít vlastním životem.

Naším cílem není, aby se děti chovaly morálně (např. dělily se, nepodváděly, byly pracovitě, nelhaly) kvůli možné odměně nebo trestu. To je vnější motivace a my víme, že pokud tato motivace zmizí, zmizí i chuť dětí se chovat tak, jak se je to snažíme naučit. Je potřeba podotknout, že ze začátku je duchovní život jako malý ohýnek – nejdřív se musí foukat, pak se rozhoří sám a nepotřebuje, aby do něj někdo foukal. Chci tím říct, že vnější motivace u mladší dětí není vždycky špatná, jen to u ní nesmí zůstat.

Naším cílem je, abychom si my a naši svěřenci tyto hodnoty zvnitřnili a přijali je za své. Když si tyto hodnoty zvnitřníme a přijmeme je, stanou se součástí svědomí. A svědomí, to je vnitřní hlas, který nám říká, zda se chováme v souladu s tím, v co věříme a k čemu jsme se zavázali.

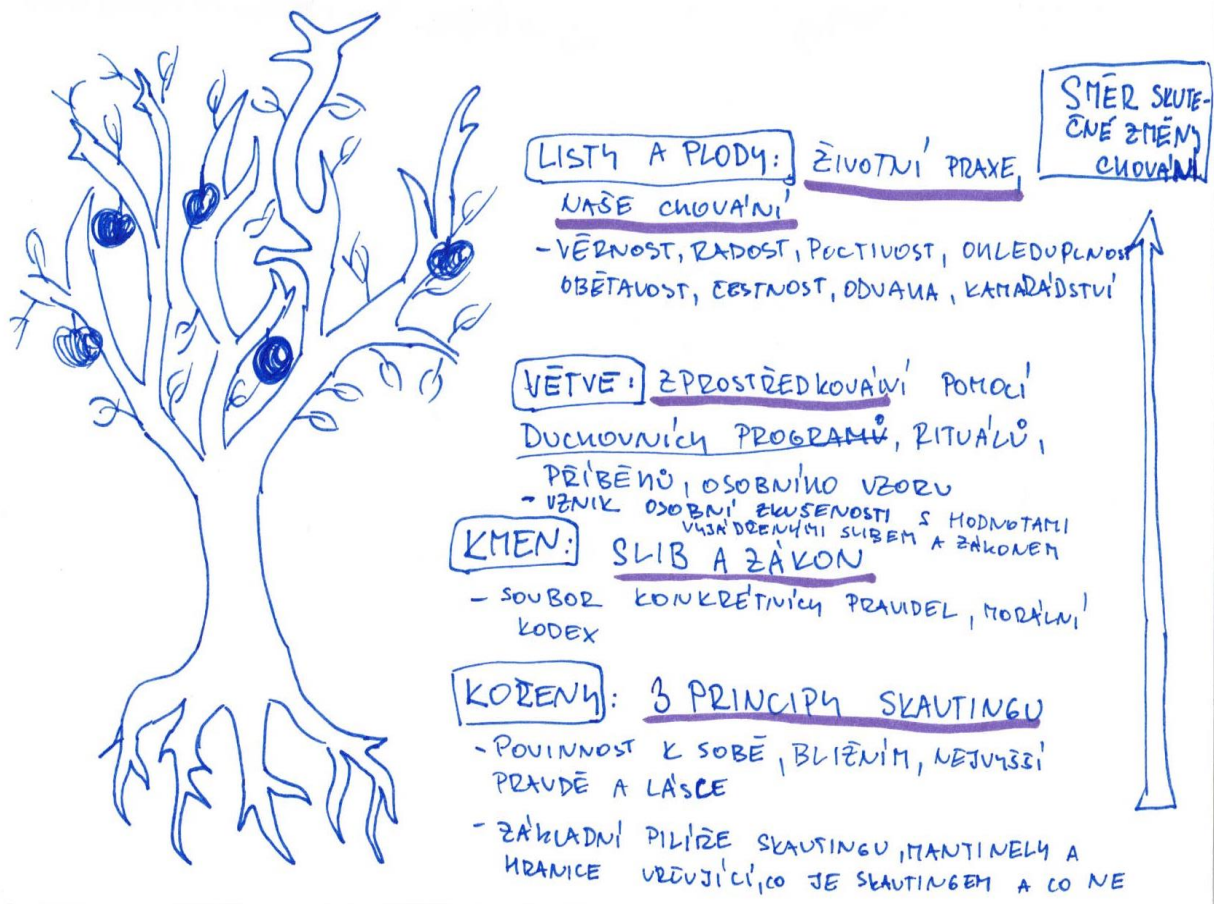
Ted' zbystřete: Proč by člověk měl rozvíjet svůj duchovní(hodnotový) život? Co mu to přinese?

Cílem duchovní výchovy je **šťastný život**. Šťastný život založený na poznání cíle a smyslu svého života. Morální hodnoty jsou nástrojem, který nám k tomu pomáhá.

Od teorie ke konkrétním činům

Duchovní (hodnotový) program nám neustále nastavuje zrcadlo, zda žijeme ve shodě s tím, pro co jsme se ve slibu rozhodli. Dobrý duchovní program může vést ke změně chování.

Naše chování k lepšímu můžeme změnit trvale pouze tehdy, když pochopíme, na čem skauting stojí, když tyto základy přijmeme za své. Ráda bych to ilustrovala na obrázku stromu:

Pokud strom nemá dostatečně hluboké a silné kořeny, jeho plody buď nebudou dobré, nebo jich neurodí tolik, kolik by mohl. Pokud jsou kořeny slabé (nemáme osvojené 3 principy skautingu), těžko vyřešíme problém tím, že ošetříme plody.

Musíme jít prostě vždycky až k podstatě, ke kořenům. Otázka tedy zní: Jak chápeme kořeny skautingu, 3 skautské principy? Přemýšlíme nad tím vůbec?

Verba docent, exempla trahunt* aneb proč je důležité, aby v tom měli jasno především vedoucí

Stalo se mi, že jsem vymýšlela duchovní program na slib a u toho jsem sama sobě říkala: „Jak můžu dětem pravdivě předat hodnoty, podle kterých se sama nechovám? Copak mě může někdo brát vážně?“

Naše děti dokonale poznají, když něčemu rozumíme. Také dokonale poznají, když vaříme z vody. Poznají, když je naše chování v souladu s tím, co říkáme. Také poznají, když kážeme vodu a pijeme víno. Podle toho se také odvíjí, zda nás vezmou vážně nebo ne. Jednoduše řečeno: Slova učí, příklady táhnou.

Proto je na nás, abychom se zamysleli a sami si upřímně řekli, jak pečujeme o svůj duchovní život, tedy o naši morálku, zda ve skutečnosti žijeme podle toho, co jsme u slavnostního táboráku kdysi slíbili a co učíme naše děti v oddíle.

Na oddílové radě jsme se domluvily, že chceme duchovní výchovu v oddíle zavést. Vyžaduje to ale i práci vás samotných.

Tato část není něco, co bych mohla já sama ovlivnit (kromě svého osobního příkladu v tom, že budu žít podle slibu, jak dovedu nejlépe). Skoro všechny naše vedoucí jsou už dospělé, aktivní duchovní výchovou prošly jen částečně.

Je to tedy na vás, jak a jestli chcete rozvíjet svůj duchovní život.

Ale plnohodnotné duchovní programy může dělat jenom ten, kdo se sám svým duchovním životem zabývá. Kdo chce zapalovat, musí hořet.

*slova učí, příklady táhnou (středověké přísloví)

Část 2: Jak na to?

Pokud jsme si udělali jasno ve vlastním duchovním životě do té míry, abychom dokázali odpovídat na všelijaké dotazy našich svěřenců, nic už nám nebrání pustit se do vytváření programu. Jsem si jistá, že mnohé už intuitivně znáte a děláte, ale menší návod může být nápomocný.

Specifika jednotlivých výchovných kategorií

Je vždy potřeba program připravovat pro konkrétní věkovou kategorii. Duchovní program se může minout účinkem, pokud je pro účastníky moc náročný (ještě k tomu nedozráli) nebo moc jasný (když skautkám udělám program vhodný pro světlušky). Každá kategorie má svoje specifika a já se je pokusím stručně shrnout (v této části jsem čerpala z programů na LŠ Protos a z Edyho metodiky Nikdy nekončí dobrodružství):

Benjamínci(5-7 let)

Rozvíjíme předpoklady k duchovní výchově, např. schopnost se soustředit, naslouchat druhým, rozvíjení trpělivosti, schopnost dělit se, odřeknout si něco, schopnost soucitu, sdílet něco pěkného s ostatními, vnímat krásu, učit se fungování v kolektivu.

Osobnost vedoucího:

Vedoucí má na děti nesmírný vliv a „otiskuje“ do nich své chování. Osobní příklad a důvěryhodnost jsou základem.

Světlušky(7-11)

Z vývojové psychologie vyplývá, že v mladším školním věku je potřeba učit děti rozeznávání dobra a zla (ale bez paradoxů).

Soustředíme se na:

- kamarádství(navazování a udržování vztahů)
- odvalu (neznamená nemít strach, ale strach překonat)
- samostatnost

Nástroje:

Pohádky, příběhy, povídky, pozitivní vzor ve vedoucím, stezka, modelové situace(jak se světluška zachová atd.), příroda, rituály a symbol, světluškovský slib a zákon.

Skautky(11-14 let)

Ve skautském věku dochází k přejímání a utváření vlastních hodnot. Děti se poprvé učí převzít odpovědnost sami za sebe. Kamarádi ve škole a v družině, vedoucí a rodiče mohou dítě nasměrovat správným směrem.

Na co se soustředíme:

- fair play
- odpovědnost
- utváření hodnotového systému

Nástroje: slib a zákon, zkoušky a odborky (toto období se vyznačuje největší zapáleností dítěte pro všemožné zkoušky, osvojování nových dovedností a pro bodování), modrý život, zážitkové hry, diskuze, parta, jitření svědomí a sebereflexe, hlubší rituály a symboly, příroda, předsevzetí

Mladší rangers (14-16)

Suverénně nejnáročnější výchovné období. **Role vedoucího a party má maximální váhu ve vývoji hodnot dospívajícího člověka.** Toto období se vyznačuje zkoušením, překračováním a objevováním hranic (nejen v duchovním životě). Dítě zkouší hranice, které mu byly položeny v předchozích obdobích. Vedoucí musí poskytnout dospívajícímu přiměřenou autoritu, kterou dospívající hledá (často svými bezohlednými útoky na dosavadní autority). Vedoucí nabízí dospívající dostatečně atraktivní vzor, který může dospívající provázet už celým životem.

Zároveň jde o období, kdy ze skautských oddílů odchází nejvíce členů.

Na co se soustředíme:

- hledání vlastní cesty a smyslu života
- služba druhým

Nástroje:

Výzvy, překonávání se (až na hranice možností, až na dřevě), roverský slib, hluboké rituály, řešení morálních dilemat, diskuze, učení odpovědnosti za druhé, paměť národa a příběhy z historie, putování.

Jak můžu udělat program?

Existují 3 navzájem se překrývající způsoby, takzvané 3P:

- **Povídání**
 - debaty a rozhovory, kladení otázek, nastavování zrcadla
- **Příklad**
 - osobní příklad vedoucího, silné příběhy, příklady v pohádkových postavách, známých osobnostech
- **Prožitek**
 - děti si je dlouho pamatují, různé rituály, vytvoření vhodné atmosféry, ve starším věku i uvedení do nepříjemných a náročných situací, simulační hry a dobré skutky pro ostatní - služba

Toto je krásně zpracované v metodice *Duchovní výchova ve skautingu – C.Jane, ČLK Rozrazil*, doporučuji si jí přečíst, má 8 stránek a spoustu skvělých informací.

Na co si dát pozor?

Pokud budeš dodržovat následující rady a budeš mít skutečně chuť udělat dobrý duchovní program, nemůžeš skoro určitě šlápnout vedle 😊

- **vždy mít jasnou představu o tom, co chci dětem předat a sdělit**
- **jako vedoucí musíš být autentická a pravdivá**
- **téměř každý duchovní program vyžaduje reflexi, aby se dosáhlo kýženého efektu**
- **přiměřeně dlouhé a přiměřeně náročné programy pro jednotlivé kategorie dětí**
- **vhodné uvedení programů, oddělení od běžného chodu tábora nebo výpravy, naladění na vážnější téma (iniciační hra, scénka, příběh, písnička)**
- **pečlivá příprava předem je nutná – na duchovních programech se odfláknutí projeví obzvlášť jasně**
- **nezapomeň, že v jednoduchosti je krása a méně je někdy více – někdy není třeba překombinovat všechno, co znáš, jen aby byl program „nadupaný“**
- **příroda je tvůj mocný pomocník při duchovních programech**
- **vzájemná důvěra účastníků duchovního programu a bezpečné prostředí je esenciální**
- **jako vedoucí se neboj říct, že nevíš, neboj se přiznat chybu(dáváš tím ten nejlepší příklad)**

Část 3: Nápadník programů a aktivit

Většina aktivit je převzatá a přeložená z anglických a amerických skautských webů o spiritual development, menší část aktivit jsem vymyslela sama.

Kdybych mohl být někdo jiný:

Výchovná kategorie: v různých modifikacích všechny

Výchovné aspekty: sebepoznávání, definování vlastních hodnot, poznávání se navzájem ve skupině

Aktivita: Každé dítě je požádáno, aby si na papír napsalo 3 jména (postavy z filmů, osobností, celebrit, rodiče...)

- jméno osoby, kterému bych chtěla být podobná (vlastnostmi)
- jméno osoby, kterému bych nikdy nechtěla být podobná
- jméno osoby, která mi nejvíc připomíná mě samotnou

Poté se účastníci rozdělí do menších slupinek 3-5 lidí a s vedoucím proberou svojí volbu.

Metodická poznámka: Pro aktivitu je lepší, když mají účastníci čas si to rozmyslet (říct zadání před poledním klidem, říct zadání týden předem na schůzce). Je možné si i donést na schůzku obrázky jednotlivých osob a udělat z toho plakát.

Benjamínci

Obraz

Věková kategorie: benjamínci, mladší světlušky

Doba: 30 minut

Výchovné aspekty: vyjádření vlastních pocitů, učení se naslouchání ostatním, učení se ohleduplnosti, poznávání ostatních skrz jejich pocity

Potřeby: velký papír, voda, barvičky, písnička na mobilu a repráky

Průběh aktivity: Vedoucí pustí písničku. Děti jí poslouchají. Poté jsou pozvány, aby se posadily ke společnému papíru a prsty začaly kreslit pocity a věci, co v nich písnička vyvolala. Písnička v tomto momentě znovu hraje jako pozadí u kreslení. Až všichni dokončí malování, každý krátce řekne, co maloval (u starších dětí i proč to maloval).

Metodická poznámka: Aktivita má jedno zásadní pravidlo: **Není dovoleno malovat přes to, co už někdo namaloval.** Na konci se můžeme zeptat, jestli to všichni dodrželi.

Světlušky

V čem jsme podobní a v čem jiní

Věková kategorie: Světlušky (i benjamínci v modifikované verzi)

Výchovný aspekt: děti se učí, že je normální, že každý je jiný (skrz to rozvoj hodnot), děti se lépe navzájem poznávají

Aktivita: skupina sedí i s vedoucím v kroužku a vedoucí děti poprosí, aby postupně řekly hlavní společnou věc a hlavní rozdíl, který mají s osobou, co sedí napravo od nich

- V čem jsem úplně odlišný od svého souseda?
- V čem jsme si naopak velmi podobní?

Metodická poznámka:

Aktivitu může uvést a jako první předvést vedoucí a tím navést světlušky k tomu, na co se mají soustředit.

Aktivita může být zařazena, **pokud je nějaké dítě vyčleněno z kolektivu**. V tom případě si vedoucí sedne vedle tohoto dítěte. Jako hlavní rozdíl NIKDY nezvolí důvod, proč je dítě vyloučeno z kolektivu, může zvolit třeba neškodné: já jsem dospělá a ty jsi dítě/já jsem kluk a ty jsi holka. Naopak když mluví o tom, v čem jsou si podobní, měl by vyzdvihnout nějakou kvalitu tohoto dítěte.

Aktivitu jde opakovat opačným směrem, pokud o to mají děti zájem.

Pokud jde o starší světlušky, je možné se jich zeptat, jestli ví, co je to diskriminace. Je možné o tom diskutovat.

Moje důležitá věc

Výchovný aspekt: poznávání se v družině, vyjádření svých pocitů, vyjádření svých hodnot skrz popis důležitého předmětu

Výchovná kategorie: mladší světlušky, benjamínci

Délka: 15-20 minut

Aktivita: Vedoucí poprosí děti, aby si přinesly na příští schůzku nějakou svojí věc nebo objekt, který má pro ně velkou hodnotu. Na schůzce si sednou do kroužku a navzájem si svoje objekty představí. Platí pravidlo, že když někdo mluví, neskáče se mu do řeči.

Metodická poznámka: Pokud si nějaké dítě důležitou věc zapomene, může jí nakreslit na papír a účastnit se aktivity i tak.

Skautky

Tvorba erbu

Věková kategorie: skautky(ale i rangers a v jednodušší verzi i světlušky)

Výchovné aspekty: ujasnění vlastních hodnot, sebereflexe, poznávání se navzájem v družině

Délka: 1h

Potřeby: A4 papíry, tužka a barvičky

Aktivita: Každý účastník si vytvoří erb a rozdělí ho na 6 podobně velkých políček, která očísluje. Poté má za úkol do každého políčka ztvárnit (namalovat, ne napsat!) odpovědi na následující otázky:

- 1)Co je pro mě v životě hodně důležité?
- 2) Co je moje nejlepší vlastnost?
- 3) Jaké gesto může někdo udělat, aby mi udělal radost?
- 4)Co bych udělala, kdyby mi zbýval poslední rok života?
- 5)Co je moje nejhorší vlastnost?
- 6)Co bych si přála, aby o mě lidé říkali?

Reflexe: Je zcela dobrovolná, účastníci mohou a nemusí popsat svůj erb. Mají možnost ho pak vyvěsit do galerie (na nástěнку, na stěnu), ale není to povinné. Aktivita je to velmi osobní, proto netlačte na pilu.

Metodická poznámka: Je dobré, když erb dělá s dětmi zároveň i vedoucí. Aktivita by se měla dělat v kolektivu, kde se děti navzájem znají.

Zaujmi pozici

Výchovné aspekty: tvorba názorů na kontroverzní témata, skupinová diskuze o jednotlivých pohledech na tato témata, schopnost stát si za svým názorem a obhájit ho

Výchovná kategorie: skautky, RS

Potřeby: 3 pruhy krepáků a z nich vytvořené kruhy, nápisy na papíru: souhlasím, nesouhlasím, nechci k tomu zaujímat postoj

Aktivita: Vedoucí vysvětlí, že se teď budou řešit témata, na které nemusí být vždycky jednoznačná odpověď (jako v reálném životě). Vedoucí vysvětlí, že bude číst tvrzení a podle toho, jak se každý cítí, tak si stoupne do kruhu souhlasím/nesouhlasím/nechci k tomu zaujímat postoj. **Neexistuje kruh nevím a neexistuje kruh spíše ano/spíše ne.**

Vedoucí si v průběhu aktivity dělá poznámky, kolik lidí s čím souhlasilo/nesouhlasilo. Poté pozve všechny do kruhu a znovu se proberou buď všechna, nebo jen ta nejkontroverznější tvrzení. Diskuze je opět dobrovolná, kdo nechce, nemusí se zapojit.

Metodická poznámka: Reflexi by měl vést zkušený vedoucí, který dokáže předejít hádkám a odbíhání od tématu. Na začátku diskuze by se měla stanovit pravidla o naslouchání, nepřekřikování atd.

Možná tvrzení:

- děti by měly doma pracovat, aby si zasloužily kapesné
- někdy je nutné zalhat
- někdy je v pořádku podvádět
- škola by měla být dobrovolná
- nebezpeční zločinci by měli být odsouzeni k smrti
- bez televize bychom nemohli být dostatečně informováni
- konopí by mělo být legalizováno
- nejdůležitější věc v životě je být šťastný/á
- je jednoduché soudit lidi podle toho, jak jsou oblečení
- v tom, co děláme, se počítá hlavně záměr
- čas jsou peníze
- je v pořádku stahovat si filmy z internetu a neplatit za ně
- je v pořádku mít účet na facebooku, když mi ještě nebylo 13

Rangers

Pozitivní popis

Věková kategorie: rangers

Výchovné aspekty: přivedení dospívajících k sebereflexi, dospívající si uvědomí své hodnoty a jakým způsobem jsou vnímáni ostatními

Aktivita: Vedoucí vyzve RS, aby utvořili dvojice a aby si našli místo o samotě. Mají za úkol si navzájem sdělit diskuzí dvě věci (vždy to jeden říká druhému na základě toho, jak pozoroval jeho chování a jak se u toho cítil):

- Co ten druhý rozhodně není
- Chyby, které ten druhý rozhodně nemá

Ten, o kom se hovoří, má možnost se doptat a ujasnit si, co o něm ten druhý říká.

Po daném časovém úseku se role vymění.

Na koci je reflexe, kde můžou dospívající vyjádřit, jak se u rozhovoru cítili, co se o sobě dozvěděli, co se dozvědět chtěli a nedozvěděli atd. Samozřejmě sdílení ve skupině není povinné.

Metodická poznámka: ideálně provádět ve skupinách, kde se rangers navzájem již znají

Čtení příběhu o Sokratovi

Výchovný aspekt: seberflexe, práce s bodem zákona: skaut je pravdomluvný

Pomůcky: vytisknutý příběh a otázky k němu

Aktivita: Každý účastník dostane papír s příběhem o Sokratovi a třech sítích. Pod příběhem jsou napsané otázky na zamyšlení. (např. vzpomeneš si, kdy jsi naposledy v nějakém rozhovoru neřešil síto pravdy/dobra nebo užitečnosti?)

Příběh se přečte jednou nahlas a poté se účastníci s papírem na 15 min rozejdou a přemýšlí o tom, jakým způsobem mluví. Následně se vrátí k reflexi.

Katastrofický scénář

Výchovný aspekt: uvědomění si, že ostatní mohou mít jiný názor, reflexe vlastních hodnot a toho, čeho chci v životě dosáhnout, uvědomění si věcí, které mohu udělat pro ostatní

Výchovná kategorie: rangers a starší skautky

Aktivita: Všichni účastníci/max 10 na jednoho vedoucího) sedí v kolečku kolem svíčky v tmavé místnosti. Vedoucí přečte následující příběh:

Jste skupina turistů, která navštěvuje jeskynní komplex. Najednou se část jeskyně zřítí a zasype vchod, kterým jste přišli. Je naprostá tma a vy jste uvízli. Máte jedinou šanci na záchranu, protože cítíte proudící vzduch a proto tím směrem musí být jiný východ. Abyste ho našli, rozhodli jste se jít v jedné řadě, protože nic nevidíte a jednoduše byste se mohli ztratit a někam spadnout. Je tu ale jeden problém: není zaručeno, že až se začnete pohybovat, se

jeskyně ještě víc nezřítí. Ti, co jdou v radě vpředu mají větší šanci na přežití a menší riziko, že je kameny zavalí, než ti, co jdou vzadu. Proto chce samozřejmě každý jít vpředu.

Úkolem účastníků je se dohromady domluvit, kdo půjde kolikátý v řadě. Pro začátek odpoví pravdivě na dvě otázky (nezapomínejte, že každý chce stát vpředu):

- Které důležité věci v životě se ještě chci naučit a co chci ještě v životě dokázat?
- Příspěvek každé osoby světu: Co udělám, když přežiju, pro ostatní, aby měli lepší život?

Obě odpovědi mají stejnou váhu. Co chtějí účastníci ještě od života pro sebe je stejně důležité, jako to, co udělají pro ostatní.

Je tu možnost na tyto otázky neodpovědět, ale daná osoba pak musí přijmout místo, kam jí postaví.

Reflexe: Vedoucí se zeptají na názor účastníků na tuto aktivitu, zda to pro ně bylo těžké a případně proč. Poté hledají souvislost mezi touto aktivitou a mezi hodnotami účastníků.

Metodická poznámka: Tato aktivita může být dost emočně náročná. Je potřeba zkušený vedoucí, aby následnou diskuzi zvládl.

Zdroje

Jiří Zajíc – Edy a kol. NIKDY NEKONČÍCÍ DOBRPDRUŽSTVÍ, dostupné na:

<http://www.corda.cz/Pro%20Pepu/na%20web%20pro%20rychlonozku/nikdy-nekoncici-dobrodruzstvi.pdf>

Jan Pečený – Neptun, ZÁKLADY DUCHOVNÍ VÝCHOVY VE SKAUTINGU, dostupné na:

<https://krizovatka.skaut.cz/organizace/ustredi/odbory/odbory-duchovni-vychovy/645-metodicka-pomoc>

Hana Šmikmátorová - C.Jane: DUCHOVNÍ VÝCHOVA VE SKAUTINGU, dostupné na

<https://krizovatka.skaut.cz/organizace/ustredi/odbory/odbory-duchovni-vychovy/645-metodicka-pomoc>

World organisation of the Scout movement: GAMES ON SPIRITUAL DEVELOPMENT,

dostupné na: <https://issuu.com/worldscouting/docs/spiritual-development-games>

Josefína Nedbalová - Fína: DUCHOVNÍ ŽIVOT V ODDÍLE BEZ ROZŠÍŘENÉ DUCHOVNÍ VÝCHOVY, OČK MZHS PROTOS 2019